

استاد خلیل الله خلیلی

(۱۲۸۶-۱۳۶۶ هـ. ش.)

افغانستان زادگاه علما، غازیان، نویسنده گان و شعرای نام آور است. این سرزمین در طول تاریخ همواره شخصیت‌هایی را در آغوش خود پرورانده که از جهات مختلف به جامعه و مردم کشور خویش مصدر خدمت گردیده اند. در این درس یکی از شخصیت‌های شهیر و شاعر نامدار کشور را معرفی می‌نماییم تا زنده گینامه او نمونه‌یی باشد برای آبادی و عمران کشور و انگیزه‌یی شود برای نسل‌های آینده تا در راه سربلندی وطن از آن استفاده نمایند.

استاد خلیل الله خلیلی فرزند مرحوم میرزا محمد حسین خان مستوفی الممالک منسوب به قوم صافی بوده و از رجال متنفذ و نامدار عصر خویش به شمار می‌رفت. در سال ۱۲۸۶ هـ ش. در باغ جهان آرای کابل چشم به جهان کشود. محمد حسین خان مستوفی الممالک از بزرگان منطقه کوهستان در شمال کابل و یکی از بارزترین رجال آن عصر شمرده می‌شد. خلیلی با مصائب و مشکلات روزگار دست و پنجه نرم کرد و به اثر استعداد ذاتی و

همت بلندش توانست از هر خرمنی خوشه‌ از هنر و ادب فراهم آورد، ادبیات دری و علوم دیگر؛ از قبیل: منطق و تفسیر و حدیث را به نحو خجسته نزد اساتید زمان خود فراگرفت. شانزده ساله بود که در مکتب میربچه کوت به شغل معلمی پرداخت. به اثر لیاقت در وزارت مالیه به صفت منشی مخصوص و بعد به حیث مستوفی ولایت بلخ مقرر گردید و نیز برای مدتی به صفت حاکم مزار شریف اجرای وظیفه نمود. مدت سیزده سال در دفتر صدارت کار کرد. مدتی به صفت استاد پوهنتون و معاون پوهنتون ایفای وظیفه نمود و در سال ۱۳۳۰ ه. ش. در ریاست مستقل مطبوعات افغانستان و در سال ۱۳۳۲ ه. ش. به عنوان مشاور عالی سلطنتی در دربار محمد ظاهر شاه و وکیل در پارلمان خدمت کرد. در سال‌های نخستین دهه ۵۰ به عنوان سفیر کبیر مدتی در عربستان سعودی و سپس در عراق مشغول کار بود و در عین حال به حیث سفیر غیرمقیم در کشورهای سوریه، بحرین، کویت، اردن، قطر و ابوظبی ایفای وظیفه می‌نمود. او حایز نشان درجه اول معارف افغانستان به پاس خدماتش گردید. همچنان استاد نشان اکادمیک فرانسه را از طرف جنرال دوگول دریافت نمود و هم به حیث عضو نویسنده گان بین المللی کشورهای آسیایی و افریقایی و عضو افتخاری در اکادمی تاریخ افغانستان بود. اما، مهمتر از این‌ها، جایگاهی بود که او در علم و ادب کسب کرد و به زودی نامدارترین شاعر افغانستان شد.

دوران مهاجرت

پس از سرنگونی حکومت محمد داوود خان به دست کمونیست‌ها، استاد به اجبار، ترک وطن کرد و مدتی کوتاه در ایالات متحده امریکا به سربرد و به سبب عشق به وطن در آنجا طاقت ننمود و در سال‌های آخر عمر به پاکستان آمد و در کنار هزاران هزار هموطن آواره اش مسکن گزید و برای رهایی سرزمینش افغانستان تلاش کرد. در این دوره هم آثار زیادی از خود به جا گذاشت و در رساندن فریاد دادخواهی هم میهنان خویش به گوش جهانیان و نجات افغانستان از تهاجم بیگانه گان سهم فعال گرفت؛ بالاخره استاد بعد از هشتاد سال زنده گی به تاریخ چهاردهم ثور ۱۳۶۶ ه. ش. در یکی از شفاخانه‌های اسلام آباد پاکستان با قلب مملو از درد وطن این جهان فانی را وداع گفت، در میان آواره گان افغان در پشاور به خاک سپرده شد.

پس از بیست و پنج سال از وفات استاد، در جوزای سال ۱۳۹۰ هـ.ش. تابوت اش از پشاور به کابل انتقال داده شد و بر اساس تصمیم شورای وزیران افغانستان در محوطه پوهنتون کابل و در کنار آرامگاه سید جمال الدین افغان، طی مراسم رسمی به خاک سپرده شد.

شاگردان در گروه‌های مختلف در مورد زنده‌گی استاد خلیل الله خلیلی با هم صحبت نموده، نتیجه صحبت‌های خویش را توسط نماینده‌گان گروه خویش با سایر همصنفان در میان بگذارند.

- ۱- استاد خلیل الله خلیلی در کدام سال و در کجا تولد گردیده است؟
- ۲- کارهای مهم استاد خلیلی را نام بگیرید.
- ۳- در مورد احساس و طندوستی استاد خلیلی چه می‌دانید؟ توضیح دهید.

شاگردان زنده‌گینامه استاد خلیل الله خلیلی را بنویسند و در ضمن چند نمونه از اشعار و طندوستانه‌شان را از کتاب‌های درسی پیدا نموده، تحریر نمایند.

